

d'errança, / ergolhós, de mala fe, / ab desmesurança» en Zorzi, «qu'eu era rics e de bona manera / tro ma domna m'a tornat en erransa / que m'es mala e salvatga guerreira, / e fai pecat, car aissi m' dozenansa», Peire Vidal, «erransa, / pesa / me destrén e m balansa» en un trobador de Beziers. doncs errança 'malaventura', PSW III, 127, i en el nostre mateix Cerverí, quan es plany de les dones dolentes per vici lúbric «quar mout mais que mesura / és bona dona amada, / quar fay contra natura / ço d'on és mais presada / quar d'avalh ven l'errada» (MilàF, *Trob en Esp*, 396).

Vet aquí, doncs, provat de sobres com *erròne(g)us* pogué pendre el sentit general de 'dolent, fet malbé, malmès, despullat de tot bé'. Sembla clar, però, que la influència del parònim *runa* degué ajudar bastant a la fixació del sentit de 'dolent' en general, cap al de 'ruinós, esgalabrat', més que més havent-hi, junt amb *runa*, la variant arag (en)rona. En aquest sentit no mancava d'encert el que digué Vogel.

DERIV: *Roneguesa*

CPT: *Rònegament*, molt afavorit pels escr. val en loc de 'únicament' (cosa ben legítima, passat que s'exagerés donant a entendre que *únicament* no ho és tant). «ja no 's calfa la gent tant el cap en eixes bro mes ---, prenint part [en certes festetes] els chavals y chavales *rònegament*», MGadea (*T del Xè I*, 77); «seria molt grat a alguns crítics que --- deixara de banda la tècnica --- i treballara amb l'inspiració *rònegament*», «la governació de l'Estat --- no consisteix en treure diputats *rònegament*, sinó en revalencianitzar totalment la vida nacional», «Moltes són les maneres d'acció valenciana, i també moltes les d'acció cultural, mes *rònegament* volem parlar de dues» (ISánchezFz., D Abramsohn, Nicolau Primitiu GSerrano, *Acc Val*, 20-11, 20-III i 1-IV-1931).

Ronella, V. *oreneta* i *neullella* *Rònic*, V. *rònc* *Ronquesar*, *ronquera*, *ronqueria*, *ronquet*, *ronquetat*, *ronquillar*, *ronquit*, V. *roncar* *Ronsa*, V. *ronsar*, *aronsar*

Ronsac eiv. 'cereal semblant a la cogula': és versemblant que contingui el mateix mot pre-romà que el ross ant. i llgd ant. *raon/raó*, que designà un cereal igual o anàleg, i que hem estudiat a CARRAGÓ (II, 587-8); pot ser resta de mossàrab (*ar*)*raon-sec* amb *e > a* per la pronúncia aràbiga (*a > a* davant *-q*), cf. GERRA/jarra, *magerra/majarra* etc. *Ronsadura*, V *ronsar*

RONSAL, 'cabestre, ramal', era *rançal* en el S. xv, com avui encara en el Baix Aragó: de l'ar. *rasan* □ 1ª doc: *ransal* JRoig, *ronsal* «camus, capistrum», DTò, 1647.

«L'asna aquella / --- / sens traginer, / ni altra guarda, / sens bast, albarda, / collar, tifells, / sens cascavells, / petral, *ransal*, / boç e dogal, / lançada càrrega / ---», Spill, 13167 (així el ms, *rançal* Chabàs). En àrab ja figura en el nostre *RMa rasan* «capistrum» i pertany a l'arrel *rsn* 'lligar amb corda'; avui encara

ranzal en l'aragonès de Casp, però cast. RONZAL (DCEC/DECH) Amb propagació de la nasal *rasan > ransan* dissimilat en *ransal* (ajudant-hi la influència del sinònim *ramal*), però encara amb *-n* i sense propagació nasal, a gran part de l'Alt Aragó. «*racén*: cabezada del caballo» a Alquézar (Arnal C.) i a les altes valls centrals (Elcock, *Qqs Affinités*, 79). En àrab *ra-* sona amb timbre velar (*râ-*) i fou oit com *ra-* per uns, i com *ro-* pels altres.

DERIV: *Ronsalera*

RONSAR i RONSA, mots dels quals ja hem tractat a l'article ARRONSAR, derivats de l'ar. *rãmz*, *romz* Per a l'explicació i justificació d'aquesta etimologia, bastarà remetre a aquell article. Aquí convé afegir-hi dades i pendre posició enfront d'una prestigiosa i errònia opinió discrepant. Poso les addicions darrere el número de la pàgina i línia a les quals corresponen en aquell.

430a30 A Mall. la gent de mar usen *anar a la ronsa* per 'deixar-se dur a la deriva': havent d'entrar amb una llanxa a la Cova Blava de l'illa de Cabrera, el pilot (de Palma) deia *entrarãm a la rònssa* (1969). calia anar amb gran precaució pel calat de la llanxa, que no toqués al fons amb la quilla ni al sostre amb el seu pal: així, deixant-se dur pel corrent s'evitava un avenç massa ràpid, per l'embranchida del vogar. D**anar a la deriva*' es passa a 'deixar-se dur d'ací d'allà': eiv. «*runsa*: rondar» (PzCabr.): extensió més enllà de l'ús nàutic, ben comprensible en una illa amb poc interior, però amb molta costa, i força cales, ports i illes adjacents.

429a8ss *Roncer*, -a: «No vull per [fet?] tant de favor / de [1]les *ronceres* / viudes, qui són finestres / e remendades, / que van ab [les] celles pinsades, / e els fronts lluints», *Sermó del Bisbetó* (Montserrat, S. xv), BCEC 1910, p. 52; el sentit deu ser 'astutes, enganyadores', d'altra banda, també s'arriba a 'cançoner, morós, retardador': «les cames me pesen massa: Si no hi hagués de tornar tantes vegades a les cases dels *runcers!*» en el tortosí Vergés Paulí (*Espurnes* v, 78) (o sigui els qui ajornen sempre el pagament de dia en dia), on veiem el pas de *o > u* davant *nç* (= *nts*), com en *unça*, *junça*, *acunça*, *escurça* etc El Busa-N. (1507) porta una forma en -o que té aires d'indicar (si no és err. tip.) una entrada del mot per conducte cast. (o mossàrab?): «*roncero*: blandus, -a, -um, adulator; *ronceria*: blandiciae, adulation» (E-VII-1). Afegim altres dues cites catalanes medievals, que reforcen l'etimologia hispano-aràbiga: «anant-se'n a casa quasi tot *arronçat*» 'enrampat de fred', *Decam* VIII, § 7, 467.5f. (trad. «quasi tutto rattrappato»). «*Ronçament*: contracció» en les *Medicines Particulars* d'Ibn Wàfid (fi S. xiv, 194).

430a54. Que *fer el ronsa* resulta de l'originari *ronce*, amb pronúncia oriental de la -a, és més clar pel fet que també hi ha una variant *fer el rònssu*, que és més vulgar que l'altra [c. 1915], i que deu ser la que trobava a faltar Fontserè en escriure-la [c. 1925] al marge del seu *DOrt*

430b1. *Ronseguer*: «FEDRA: Neptú vos ha pro-